

СТРУКТУРА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ СХРЕСНИХ ТА КОМБІНОВАНИХ ГРУПОВИХ ВЗАЄМОДІЙ У НАПАДІ ЮНИХ ГАНДБОЛІСТІВ

Валерій МЕЛЬНИК¹, Володимир ЛЕВКІВ¹, Олександр КІВЕРНИК²

¹Львівський державний університет фізичної культури

²Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Анотація. Схресні та комбіновані групові взаємодії гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, оцінювалися кількісно. Показники кількісного використання та результативності атак за допомогою схресних та комбінованих дій зменшуються при зростанні кількості взаємодій. Аналіз ефективності схресних групових дій у нападі виявив, що кращими показниками є при використанні однією та двома взаємодіями, а групові дії з використанням більше ніж чотирьох передач взагалі не ефективні. Комбіновані групові дії в нападі виявилися найефективнішими при використанні трьох та чотирьох передач, при цьому збереглася висока ефективність при проведенні групових дій за допомогою двох п'яти передач.

Ключові слова: юні гандболісти, спеціалізована базова підготовка, напад, схресні та комбіновані групові взаємодії, кількісні показники, ефективність.

Постановка проблеми. На етапі спеціалізованої базової підготовки рівень підготовленості гандболістів практично не відрізняється за показниками фізичної та технічної підготовленості [1]. Одним із вирішальних факторів досягнення високих результатів виступає тактична підготовленість юних гандболістів. Визначення ефективних тактичних схем ведення змагальної боротьби виступає пріоритетним завданням тактичної підготовки гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом багато фахівців приділяють увагу розробці моделей тактичних дій гандболістів високої кваліфікації [3, 4] та школярів [1]. Досліджено фізичну і технічну підготовку юних гандболістів [5, 6], змагальну діяльність висококваліфікованих чоловічих [7] та жіночих команд [8]. Предметом досліджень фахівців виступали тактичні дії гандболістів у нападі, кидки по воротах гравців різних амплуа та в різних ігрових ситуаціях [6], взаємодії висококваліфікованих гравців різних амплуа [9].

Щодо аналізу змагальної діяльності гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, то тут визначалися кількісні показники кидків з різних позицій [2], загальні показники групових тактичних дій [10], кількісні та якісні показники командних тактичних дій у нападі [11]. Крім того порівнювалися окремі компоненти змагальної діяльності юних гандболістів та гандболістів високої кваліфікації [12].

Стосовно саме групових тактичних дій у нападі гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, то проводилося дослідження з визначення кількісних показників, результативності та ефективності лише паралельних групових дій [13].

На нашу думку, визначення кількісних та якісних показників використання схресних та комбінованих дій у нападі дозволить удосконалити тренувальний процес юних гандболістів, що сприятиме поліпшенню показників змагальної діяльності.

Мета – удосконалити навчально-тренувальний процес гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки.

Завдання.

1. Визначити структуру, результативність та ефективність схресних дій в нападі гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки.

2. Визначити структуру, результативність та ефективність комбінованих дій в нападі гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки.

Методи та організація дослідження: Для вирішення завдань використовувалися наступні методи досліджень: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел, педагогічне спостереження, методи математичної статистики.

Дослідження проводилося на базі кафедри спортивних ігор Львівського державного університету фізичної культури та Броварського вищого училища фізичної культури. У дослідженні взяли участь гандболісти 16-17 років, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки. Педагогічне спостереження проводилося під час міжнародного турніру пам'яті вчорасного майстра спорту В. Богатікова 2005 року за участю 9 провідних команд України, Білорусії та Молдови. Проаналізовано 22 гри.

Результати дослідження та їх обговорення. У попередніх дослідженнях було встановлено, що дві третини атак у нападі гандболісти, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, проводять за допомогою паралельних дій, а 20% та 13% припадають відповідно на комбіновані та схресні дії. У нашому дослідженні ми приділяємо увагу саме визначенню структури, результативності та ефективності комбінованих та схресних дій у нападі.

На першому етапі за допомогою педагогічного спостереження визначалася структура комбінованих та схресних дій у нападі. За результатами дослідження було встановлено, що на час атак гандболісти використовують схресні дії за допомогою від однієї до шести передач, а комбіновані – від двох до шести передач. При цьому паралельні дії за допомогою п'яти передач взагалі не проводилися (рис. 1).

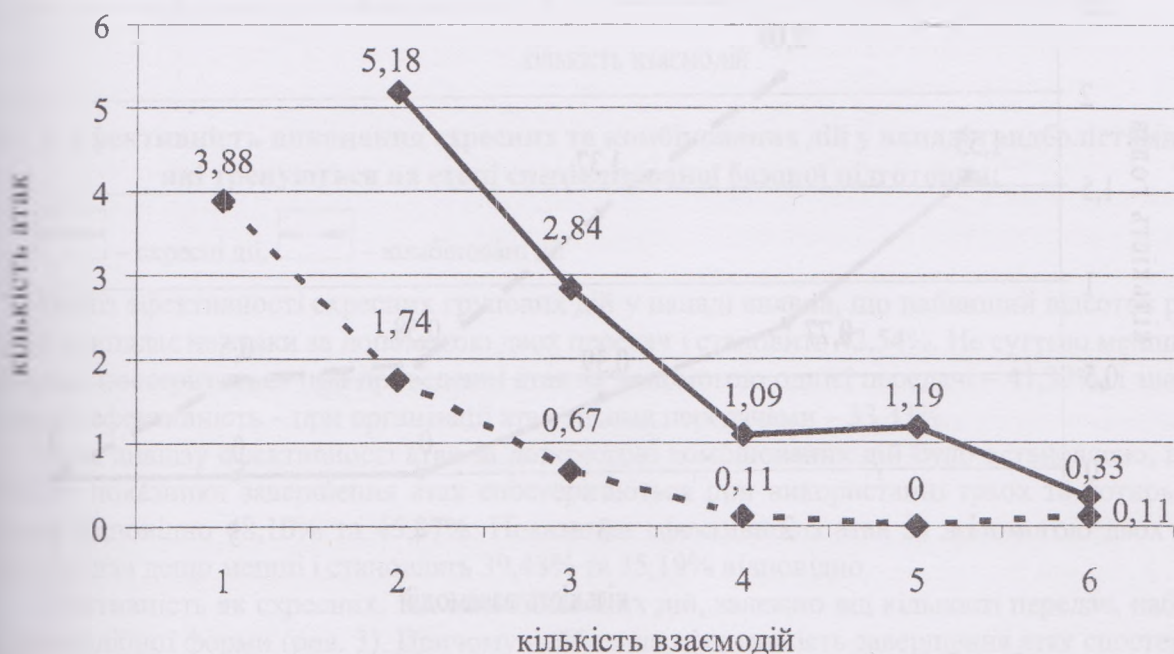

Рис. 1. Кількісні показники виконання схресних та комбінованих дій в нападі гандболістами, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки:

— — — — — схресні дії, ————— комбіновані дії

Під час виконання обох видів атакувальних дій спостерігається однакова тенденція – чим більше передач у атаці, тим рідше гандболісти, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, застосовують їх у грі. Так, схресні атаки за допомогою однієї передачі спортсмени проводили 3,88 разу за гру, атаки за допомогою двох передач – 1,74 разу за гру (у двічі менше), атаки в три передачі – 0,67 рази, атаки в чотири та шість передач по 0,11 разів за гру. Атаки за допомогою п'яти передач юні гандболісти не проводили.

Така сама тенденція спостерігається і при використанні комбінованих дій у нападі, для виконання яких необхідно здійснити мінімум дві передачі. Атаки з двома передачами спортсмени проводили 5,18 разу за гру, атаки з трьома передачами – 2,84 разу за гру, атаки з чотирма передачами – 1,09 разу за гру, атаки з п'ятьма передачами – 1,19 разу за гру й атаки з шістьма передачами – 0,33 разу за гру.

На нашу думку, така тактика гри гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, обумовлена кількома чинниками. По-перше, бажанням юнаків відзначитися влучним кидком. Цьому сприяють частіші (порівняно з дорослими командами) помилки суперників в організації захисту воріт. По-друге – недостатнім рівнем технічної підготовленості юних гандболістів, у яких із збільшенням швидкості рухових дій збільшується кількість помилок під час кидків і ловіння м'яча. Тому для того щоб зменшити кількість помилок в атаці, тренери дають установку спортсменам виконувати кидки при найменшій можливості. По-третє, в юних гандболістів немає достатнього ігрового досвіду для виконання багаточисельних комбінацій для створення для партнера сприятливої ігрової ситуації для кидка. Проведення за гру незначної кількості чотири-шестиходових комбінацій слід пов'язати не із наперед спланованими тактичними взаємодіями, а з вдалими тактичними діями суперників у захисті, що змусило нападників продовжувати атаки.

На наступному етапі нашого дослідження визначено результативність кидків юних гандболістів після виконання атак за допомогою схресних та комбінованих дій із різною кількістю взаємодій (передач) (рис. 2).

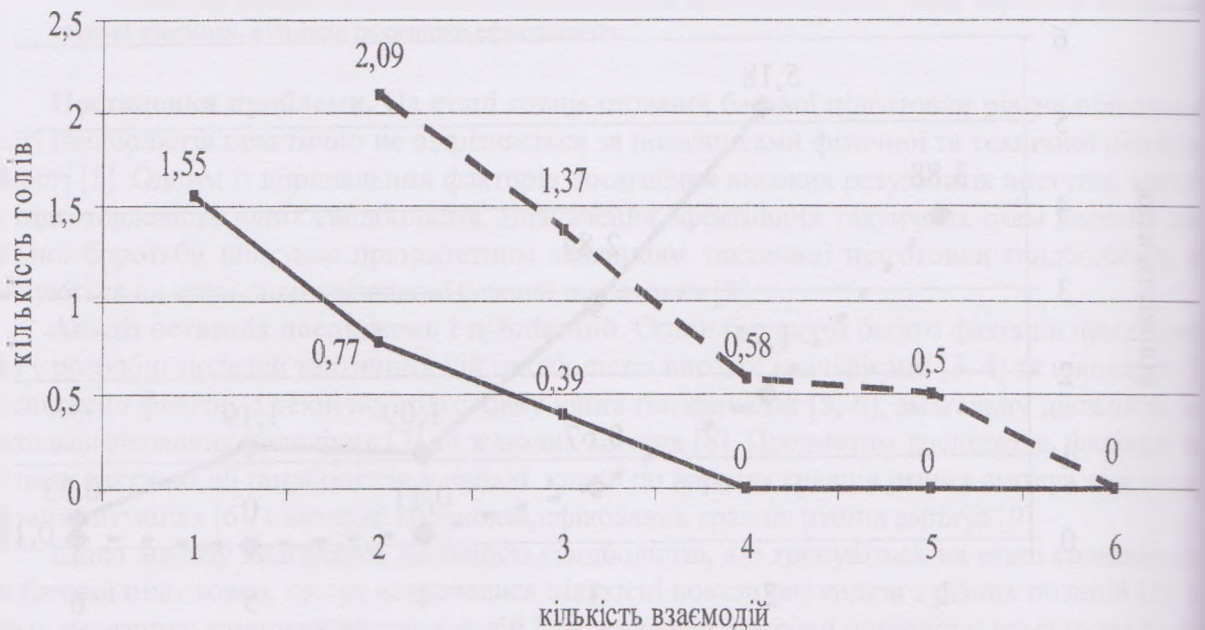

Рис. 2. Результативність кидків після виконання гандболістами, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, атак за допомогою схресних та комбінованих дій із різною кількістю взаємодій:

— схресні дії, — комбіновані дії

Так, після атак за допомогою схресних дій з однією передачею юні гандболісти забивають у середньому за гру 1,55 гола, після атак за допомогою схресних дій з двома передачами – 0,77 гола, а після атак за допомогою схресних дій з трьома передачами – 0,39 гола. Голи після атак за допомогою схресних дій з чотирма, п'ятьма та шістьма передачами не забивалися.

Після атак за допомогою комбінованих дій з двома передачами юні гандболісти забивають у середньому за гру 2,09 гола, а після атак за допомогою комбінованих дій з трьома передачами – 1,37 гола. За допомогою чотирьох, п'яти та шести передач при комбінованих діях гандболісти 16–17 років голів майже не забивають.

Такі низькі показники результативності кидків, на нашу думку, обумовлені малою кількістю виконання юними гандболістами в грі схресних та комбінованих дій у нападі (порівняно з паралельними груповими діями).

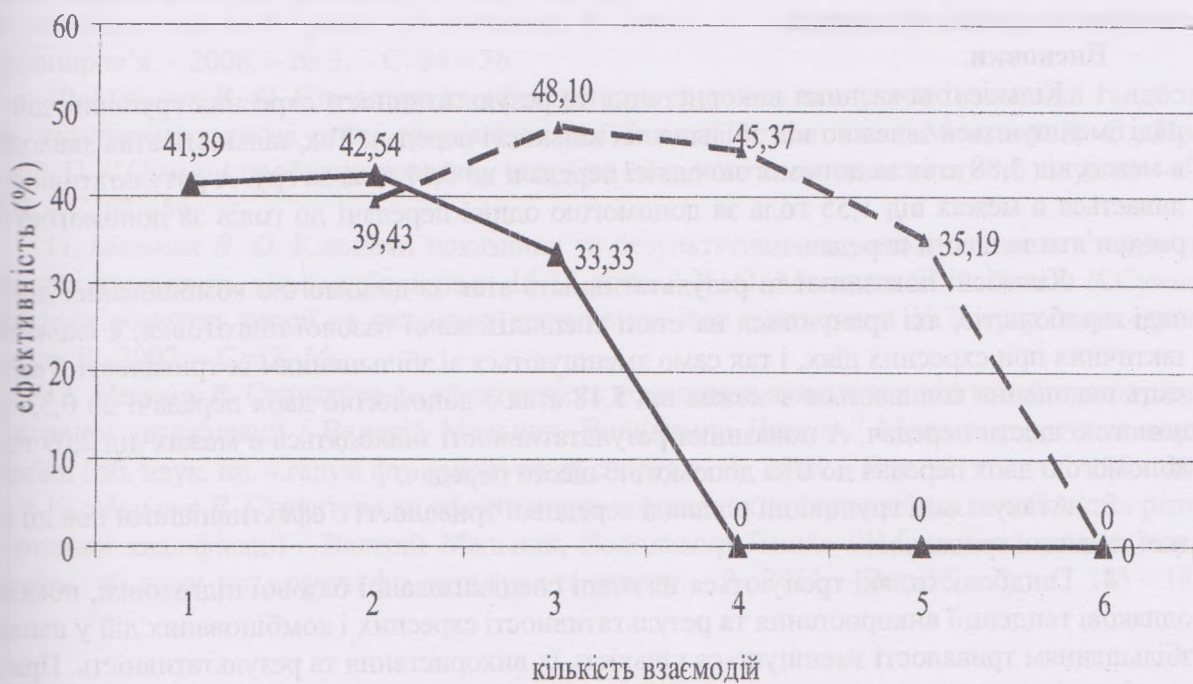

Рис. 3. Ефективність виконання схресних та комбінованих дій у нападі гандболістами, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки:

— схресні дії, - - - комбіновані дії

Аналіз ефективності схресних групових дій у нападі виявив, що найвищий відсоток реалізації припадає на атаки за допомогою двох передач і становить 42,54%. Не суттєво менший відсоток спостерігається при проведенні атак за допомогою однієї передачі – 41,39%, і значно менша ефективність – при організації атак трьома передачами – 33,33%.

Після аналізу ефективності атак за допомогою комбінованих дій було встановлено, що найвищі показники завершення атак спостерігаються при використанні трьох та чотирьох передач відповідно 48,10% та 45,37%. Показники ефективності атак за допомогою двох та однієї передачі дещо менші і становлять 39,43% та 35,19% відповідно.

Ефективність як схресних, так і комбінованих дій, залежно від кількості передач, набуває дугоподібної форми (рис. 3). Причому найбільша ефективність завершення атак спостерігається під час виконання комбінацій, що тривають на один хід довше від найпростіших. Далі зі збільшенням тривалості комбінацій їх ефективність зменшується.

На нашу думку, таку тенденцію можна пояснити рівнем тактичної підготовленості гандболістів 16-17 років. Так, при виконанні найпростіших тактичних дій захисники успішніше захищаються, оскільки їх зонний захист ще не розхитаний нападниками. При виконанні складніших атакуювальних дій нападникам частіше вдається розгойдати зонний захист суперників. Однак при виконанні ще складніших атакуювальних дій самі ж нападники частіше припускаються помилок. Отже, юним гандболістам доцільно частіше застосовувати в грі схресні та комбіновані тактичні дії в нападі, які лише на один хід складніші від найпростіших.

У попередніх дослідженнях ми встановили, що під час виконання паралельних тактичних дій у нападі юні гандболісти показали найвищу ефективність атак після трьох (42,1%) та чотирьох (47,25%) передач. Тому ефективність виконання схресних дій після однієї (41,39%) та двох (42,54%) передач та комбінованих дій після трьох (48,1%) і чотирьох (45,37%) передач можна оцінити як успішну для гандболістів 16-17 років.

Таким чином, у гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, спостерігаються однакові тенденції використання та результативності схресних і комбінованих дій у нападі. Зі збільшенням тривалості зменшується кількість їх використання та ре-

зультативність. При цьому ефективність групових дій середньої тривалості є вищою за короткотривалі та довгі дії в нападі.

Висновки.

1. Кількісні показники використання та результативності схресних групових дій у нападі зменшуються залежно від збільшення кількості передач. Так, кількість атак знаходиться в межах від 3,88 атак за допомогою однієї передачі до 0,11 атак за гру. А результативність коливається в межах від 1,55 гола за допомогою однієї передачі до голів за допомогою чотирьох, п'яти та шести передач.

2. Кількісні показники та результативність атак за допомогою комбінованих дій у нападі гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, є схожими з тактичних при схресних діях, і так само зменшуються зі збільшенням їх тривалості. Так, кількість виконання коливається в межах від 5,18 атак з допомогою двох передач до 0,33 за допомогою шести передач. А показники результативності знаходяться в межах від 2,09 голів за допомогою двох передач до 0 за допомогою шести передач.

3. Атакувальні групові дії в нападі середньої тривалості є ефективнішими ніж дії короткої та довгої тривалості.

4. Гандболісти, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки, показують однакові тенденції використання та результативності схресних і комбінованих дій у нападі. При збільшенні тривалості зменшується кількість їх використання та результативність. При цьому ефективність групових дій середньої тривалості є вищою за короткотривалі та довгі дії в нападі.

Перспективи подальших досліджень. Планується проведення порівняльного аналізу використання паралельних, схресних та комбінованих групових дій у нападі гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки.

Список літератури

1. Латышев В. И. Совершенствование командных тактических действий при игре в защите у гандболистов высокой квалификации / Латышев В. И., Косолапов Ю. Н., Ивашкин В. А. // Система спортивной подготовки на этапе совершенствования мастерства. – Астана, 1986. – С. 66 - 70.
2. Скарбалюс А. Анализ эффективности командных действий в защите мужской сборной Латвии по гандболу / Антанас Скарбалюс // Олимпийский спорт и спорт для всех : тезисы докл. V Междунар. науч. конгр. – Минск, 2001. – С. 261.
3. Техника и тактика ручного мяча : метод. разраб. для студентов ИФК / – М. : [Б. И.], 1980. – 67 с.
4. Использование метода моделирования игровой деятельности в процессе подготовки гандболистов / Воробьев В. В., Олефиренко В. Н., Ребякова Н., Владова Ю. Р. // Совершенствование подготовки спортсменов и развитие массовой физической культуры : материалы науч.-практ. конф. – Челябинск, 1989. – С. 163 - 164.
5. Лебедь Ф. Л. Некоторые пути оптимизации тактической подготовки юных гандболистов / Лебедь Ф. Л. // Программно-методические основы подготовки спортивных резервов : тезисы докладов X Всесоюз. научн.-практ. конф. – М., 1985. – С. 117 - 118.
6. Цыганок В. Основные показатели игровой деятельности мужской сборной команды Украины по гандболу на чемпионате Европы 2000 года / Владислав Цыганок // Олимпийский спорт и спорт для всех : тезисы доп. IV Міжнарод. наук. конгр. – К., 2000. – С. 143.
7. Базильчук О. Аналіз змагальної діяльності у жіночому гандболі / Олег Базильчук Ніна Кудріна, Євген Свіргунець // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матер. III Міжрегіон. наук.-практ. конф. – Л., 2002. – С. 98 - 99.
8. Клузов Н. П. Ручной мяч. Тактика нападения. Взаимодействия игроков / Н. П. Клузов // Физическая культура в школе. – 1982. – № 1 – С. 46 - 50.

9. Мельник В. Кількісні показники та результативність виконання кидків з різних позицій гандболістами 16-17 років / В. Мельник, В. Левків, В. Кашевський // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2006. – № 3. – С. 34 – 36.

10. Мельник В. О. Структура та ефективність групових атакуючих взаємодій гандболістів, які тренуються на етапі спеціалізованої базової підготовки / Мельник В. О., Прокопук Р. П. // Сучасні проблеми розвитку теорії та методики спортивних ігор : зб. наук. ст. – Л., 2009. – С. 52 - 56.

11. Мельник В. О. Кількісні показники та результативність виконання різних видів колективних атакуючих дій гандболістами 16-17 років / В. О. Мельник, В. І. Левків // Сучасні проблеми розвитку теорії та методики спортивних ігор : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. – Л., 2007. – С. 52 -55.

12. Мельник В. Структура та ефективність командних атакуючих дій гандболістів різної спортивної кваліфікації / Валерій Мельник, Володимир Левків // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2008. – Вип.12, т. 1. – С. 199 – 203.

13. Мельник В. Структура та ефективність командних атакуючих дій гандболістів різної спортивної кваліфікації / Валерій Мельник, Володимир Левків // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2011. – Вип.15, т. 1. – С. 183 – 188.

СТРУКТУРА И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВЫПОЛНЕНИЯ СКРЕСТНЫХ И КОМБИНИРОВАННЫХ ГРУППОВЫХ ВЗАИМОДЕЙСТВИЙ В НАПАДЕНИИ ЮНЫМИ ГАНДБОЛИСТАМИ

Валерий МЕЛЬНИК¹, Владимир ЛЕВКИВ¹, Александр КИВЕРНИК²

¹Львовский государственный университет физической культуры

²Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

Аннотация. Скредные и комбинированные групповые взаимодействия гандболистов, которые тренируются на этапе специализированной базовой подготовки, оценивались количественно и качественно. Показатели качественного использования и результативность атак при помощи скредных и комбинированных действий уменьшается при возрастании количества взаимодействий. Анализ эффективности атакующих скредных групповых действий показал лучшие показатели при использовании действий с одним и двумя взаимодействиями, а групповые действия с использованием больше четырёх передач вообще не эффективны. Комбинированные групповые действия в нападении оказались наиболее эффективными при использовании трёх и четырёх передач, при этом сохранилась высокая эффективность при проведении групповых действий при помощи двух и пяти передач.

Ключевые слова: юные гандболисты, специализированная базовая подготовка, нападение, скредные и комбинированные групповые взаимодействия, количественные показатели, эффективность.

STRUCTURE AND EFFECTIVENESS OF CROSSED AND COMBINED GROUP ACTIONS DURING YOUNG HANDBALL PLAYERS' ATTACK

Valeriy MEL'NYK¹, Volodymyr LEVKIV¹, Oleksandr KIVERNYK²

¹Lviv State University of Physical Culture

²Chernivtsi National University Yuriy Fed'kovych

Annotation. The crossed and combined group actions during professional handball players' attack are analyzed by the quantity and quality data. The quantity data and the effectiveness of the attacks are decreased due to the increased amount of the actions. The study of the crossed and combined group attacks' data shows that the amount of the attacks can be efficiently increased up to four times only. The combined group actions during attack are the most successful only three or four passes are done. The efficiency of the whole group action is increased while two or four passes are

Key words: young handball players, professional basic training, attack, crossed and combined group actions, quantitative, effectiveness.